

Швед В.В., кандидат економічних наук, доцент,
професор кафедри бізнесу і права,
Вінницький інститут Університету «Україна»
ORCID: 0000-0001-5497-0975

Ільницький М.С., магістрант 2-го року підготовки
спеціальності «Фінанси, банківська справа та страхування»,
Вінницький інститут Університету «Україна»

ПРИНЦИПИ ФІНАНСОВОГО МЕНЕДЖМЕНТУ ГРОМАДСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ

PRINCIPLES OF FINANCIAL MANAGEMENT OF PUBLIC ORGANIZATIONS

Анотація. У статті розглянуто принципи фінансового менеджменту громадської організації. Показано, що за допомогою цих принципів управлінський апарат громадської організації регулює діяльність суб'єктів і під їх впливом приймає управлінські рішення. Метою функціонування системи управління фінансовими ресурсами є забезпечення оптимальних умов формування, використання, оптимізації структури фінансових ресурсів у процесі діяльності для максимізації використання майнових та фінансових ресурсів.

Ключові слова: фінансовий менеджмент громадської організації, управління фінансовими ресурсами, ефективність, планування

Abstract. The article considers the principles of financial management of a public organization. It is shown that with the help of these principles the management staff of a public organization regulates the activities of entities and under their influence makes management decisions. The purpose of the financial resources management system is to provide optimal conditions for the formation, use, optimization of the structure of financial resources in the process of activity to maximize the use of property and financial resources.

Keywords: financial management of a public organization, financial resources management, efficiency, planning

Постановка проблеми. Ефективна діяльність будь-якого підприємства значною мірою залежить від рівня розвитку та забезпечення управління його фінансами, тобто фінансового менеджменту. Це дуже актуально в той час, коли в державі відбуваються суттєві зміни в галузі фінансових та податкових відносин, формується чи перебудовується ринкова економіка, постійно змінюються як зовнішні, так і внутрішні фактори. Головним завданням при цьому в управлінні підприємством стає ефективне управління фінансовими ресурсами, яке засновано на виконанні ряду принципів фінансового менеджменту.

Слід зазначити, що зовнішні умови, які постійно змінюються, зумовлюють необхідність регулярного перегляду тактичних і навіть стратегічних цілей, балансування між стабільністю та змінністю кінцевих результатів діяльності підприємства. З цією метою варто швидко реагувати на зовнішні впливи для отримання конкурентних переваг, забезпечуючи стратегічну гнучкість і здатність менеджменту підприємства до формування правильних управлінських заходів.

Недосконалість методів управління підприємствами, що залишились у спадок від планової економіки, невідповідність їх вимогам ринкової економіки та, як результат, низька

ефективність управління – все це вимагає шукати нові методи менеджменту, які дозволяють б ефективніше управляти бізнес-процесами.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання фінансового менеджменту розглянуті в роботах таких відомих українських і зарубіжних фахівців як Брігхем Ю.Ф., Боронос В.М., Мартиненко В.П., Крамаренко Г.О., Салига С.Я., Лапіна І.С., Дацій Н.В., Шелудько В.М., Ситник В.М. та ін. Але фундаментальних вітчизняних досліджень у цій галузі досить мало, зокрема, що стосується принципів фінансового менеджменту громадських організацій. Серед основоположників вітчизняної школи фінансового менеджменту слід відзначити роботи Бланка І.А., Рогової Е.М., Поддєрьогіна А.М.

Формування цілей. Метою статті є дослідження і формування принципів фінансового менеджменту громадських організацій.

Виклад основного матеріалу. Фінансовий менеджмент, що заснований на злагодженій і взаємопов'язаній системі принципів, сприяє формуванню ефективної системи управління, взаємозв'язку різних структурних одиниць управління підприємством, зростанню різних ресурсів підприємства, його продуктивності та забезпечує постійне накопичення власного капіталу [1, с.16; 2, с.23]. Таким чином, комплексне урахування принципів фінансового менеджменту на підприємствах буде сприяти підвищенню ефективності його діяльності.

Діяльність будь-якого підприємства, в т. ч. й неприбуткової (громадської) організації, дуже залежить від організованої та налагодженої системи управління, яка формує цілеспрямований і активний вплив на всі процеси в організації.

Фінансовий менеджмент громадської організації є наукою, яка дозволяє відповісти на питання про те, як ефективно використати власний, отриманий від благодійників і позиковий капітал, отримати найбільший (не економічний) ефект від застосування майна і коштів, швидше збільшити капітал.

Перш ніж розглянути принципи фінансового менеджменту громадської організації, необхідно відзначити два важливі моменти. По-перше, фінансовий менеджмент не обмежується одним підприємством, він постійно взаємодіє з іншими підприємствами, приватними особами, бюджетом, позабюджетними фондами, банками та страховими організаціями, інвесторами. По-друге, фінансовий менеджмент перебуває під впливом таких загальних принципів управління, як планування, стимулювання, узгодження окремих елементів, варіативність, цільова спрямованість [3, с. 91].

Аналіз літературних джерел показує, що серед науковців немає єдиної точки зору на чіткий перелік принципів фінансового менеджменту.

На наш погляд, для громадської організації необхідно застосовувати фінансовий менеджмент як систему та область практичного управління, запропонований в [3, с. 92], і який має ґрунтуватися на таких принципах:

1. Орієнтація на стратегічні цілі розвитку організації. При цьому фінансовий менеджер повинен керуватися наступним: проекти управлінських рішень в області фінансового менеджменту мають бути відхилені, якщо вони вступають у протиріччя з місією організації, стратегічними напрямками її розвитку, не відповідають меті і цілям статутної діяльності організації, протирічать нормам права. І це при тому, що ці управлінські рішення можуть бути високоефективними з економічної точки зору в поточному періоді.

2. Плановість і системність у розробці управлінських рішень – це планування матеріальних і фінансових ресурсів з метою забезпечення їх збалансованості і узгодженості, системність у розробці стратегії і тактики фінансового менеджменту. Передбачає

інтегрованість із загальною системою управління підприємством. Фінансовий менеджмент охоплює питання усіх рівнів управління. Він безпосередньо пов'язаний з операційним, інноваційним, стратегічним, інвестиційним, антикризовим менеджментами, менеджментом персоналу і деякими іншими видами функціонального менеджменту.

3. Виділення в фінансовому управлінні фінансових і інвестиційних рішень. Фінансова діяльність організації має бути обов'язково поділена на безпосередньо фінансову та інвестиційну, чого вимагає практика управління. При цьому інвестиційні рішення мають відповідати на питання: куди і скільки слід спрямувати коштів.

4. Побудова і дотримання фінансової структури підприємства. Фінансова структура підприємства залежить від його основної діяльності, вона формує цю структуру. І тому слід завжди пам'ятати, що фінанси підприємства та його діяльність тісно пов'язані між собою.

5. Відокремлене управління грошовим потоком і доходами. У господарській діяльності такі поняття, як «витрати» та «відрахування», «доходи» і «надходження», взаємопов'язані безпосередньо. Доведено, що дохід не дорівнює грошовому потоку, а грошовий потік – це рух засобів в реальному часі.

6. Комплексний шлях виробітку управлінських рішень. Уся діяльність організації – це результат прийняття різних за цілями, але взаємопов'язаних за змістом рішень в частині формування, розподілу і використання фінансових ресурсів та організації грошового обігу. Усі рішення взаємопов'язані і спричиняють прямий або непрямий вплив на результати фінансової діяльності організації.

7. Високий динамізм управління. Управління, у тому числі фінансове, має бути адекватним, ефективним і оперативним. Зовнішнє середовище організації постійно змінюється, тому управлінські рішення необхідно приймати в короткі терміни з врахуванням змін у зовнішньому та внутрішньому середовищах.

Дотримання зазначених принципів є важливим, адже за їх допомогою управлінський апарат громадської організації регулює діяльність щодо суб'єктів, які підпорядковуються йому чи співпрацюють з ним, впливає на процес прийняття управлінських рішень. Ефективність виконання цих принципів можна дослідити, якщо проаналізувати за певний період загальні показники діяльності організації, її фінансових ресурсів.

Отже, фінансовий менеджмент громадської установи – це система принципів, засобів та форма організації грошових відносин установи, спрямована на управління її фінансово-господарською діяльністю, до якої належать:

- розроблення і реалізація фінансової політики;
- інформаційне забезпечення (складання і аналіз фінансової звітності організації);
- оцінка інвестиційних проектів і формування "портфеля" інвестицій;
- поточне фінансове планування та контроль.

Система фінансового менеджменту в управлінні фінансовими ресурсами організації здатна до самоорганізації, саморегуляції та саморозвитку. Самоорганізація виявляється у можливості підприємства самостійно забезпечувати підтримку умов функціонування, маючи на увазі підтримку обміну фінансовими ресурсами, як всередині організації, так і поза нею. Саморегуляція полягає в тому, що в кожній організації система фінансового менеджменту коригується відповідно до змін умов функціонування. Саморозвиток – це самостійне забезпечення розвитку даної системи [4, с.118].

Разом з тим, для ефективного функціонування системи фінансового менеджменту неприбуткової організації потрібно враховувати такі принципи:

- законність управлінських дій;
- доцільність прийняття рішень щодо управління фінансовими ресурсами підприємства;
- ефективність прийнятих управлінських рішень;
- урахування суб'єктами управління кон'юнктури ринку та ризику;
- максимізація використання майнових та фінансових ресурсів.

Управління організацією здійснюється всією системою методів управління. Передумови застосування економічних методів створюють організаційні. А соціально-психологічні методи доповнюють організаційні та економічні і утворюють необхідний комплексний арсенал засобів управління організацією.

Наукові досягнення перетворюються на потужний засіб управлінських нововведень, спрямованих на створення умов для ефективної роботи. У зв'язку з цим управлінський персонал має бути високопрофесійним, спроможним вчитись, удосконалюватись і мати бажання це робити, так як від цього залежить ефективність процесу управління, а відтак, й ефективність діяльності організації.

Отже, система управління фінансовими ресурсами характеризується взаємозв'язком та безперервною взаємодією об'єкта та суб'єкта управління, а мета її функціонування полягає у забезпеченні оптимальних умов формування, використання, оптимізації структури фінансових ресурсів у процесі діяльності для максимізації використання майнових та фінансових ресурсів у теперішньому і майбутньому періодах. Звідси, удосконалення системи врахування принципів фінансового менеджменту в управлінні організацією постає одним із ключових факторів підвищення ефективності діяльності організації. Від цього залежить стабільне функціонування, динамічний розвиток, ринкова позиція організації тощо. За цих умов необхідною є наукова організація роботи з управління фінансовими ресурсами, яка забезпечить високий рівень прийняття оптимальних управлінських рішень.

Висновки. Таким чином, в статті розглянуто принципи фінансового менеджменту громадських організацій. Дотримання цих принципів є важливим, так як за їх допомогою управлінський апарат громадської організації регулює діяльність щодо суб'єктів, які йому підпорядковуються, впливає на прийняття управлінських рішень. Система управління фінансовими ресурсами характеризується взаємозв'язком та безперервною взаємодією об'єкта та суб'єкта управління, а мета її функціонування полягає у забезпеченні оптимальних умов формування, використання, оптимізації структури фінансових ресурсів у процесі діяльності для максимізації використання майнових та фінансових ресурсів.

Список використаних джерел

1. Бланк И. А. Основы финансового менеджмента. К.: Ника, 1999. 528 с.
2. Омелянович Л.О., Хістева О.В., Чайковська О.В., Зерова О.М. Фінансовий менеджмент. Донецьк: ДонДУЕТ, 2006. 209 с.
3. Степанюк Н.А. Ефективність застосування принципів фінансового менеджменту в управлінні підприємством. *Вісник соціально-економічних досліджень*. 2013, випуск 3 (50). Ч. 2. С. 90-95.
4. Фінанси підприємств: навч. посіб. [для студ. екон. спец. усіх форм навч.] / М.М. Александрова та ін.; за ред. Г. Г. Кірейцева. К.: ЦУЛ, 2002. 268 с.
5. Швед В., Закладній О. Фінансовий аутсорсинг підприємницької діяльності. Економічні перспективи підприємництва в Україні: збірник матеріалів всеукраїнської інтернет-конференції, Ірпінь: УДФСУ, 2016. С. 493-496